

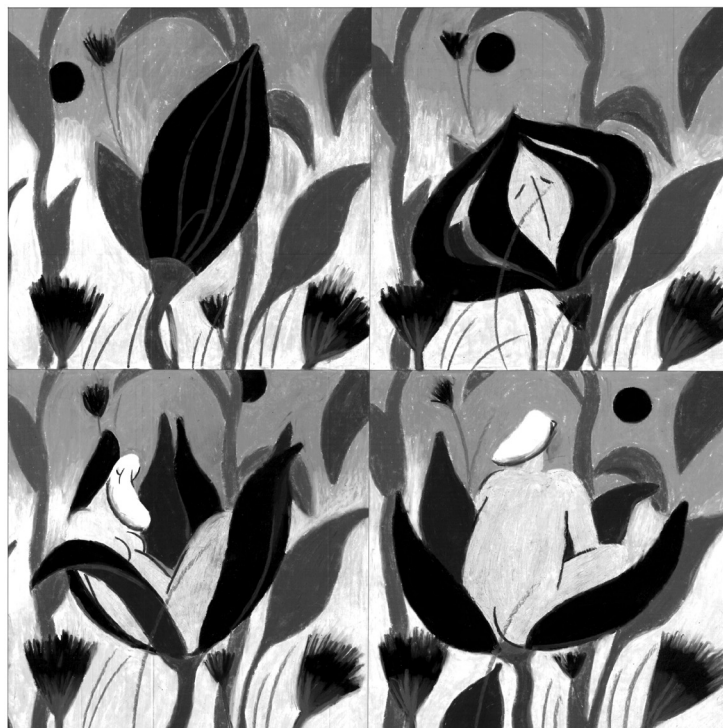
Fiatal nők a teljes idegösszeomlás szélén

MARJAI PETRA LILLA ÉS GYÖRFI KATA

Mostonában egyre többet lehet olvasni a most harminc körül járó nemzedék jellegzetes életproblémáiról. Kapunyitási pánik, lakhatási válság, a perspektívák hiánya, klímaszorongás, fiatalkori kiégés, a közösségi média torzította önkép – a címszavakat a különféle társadalomtudományi értekezések mellett az olyan művek töltik meg valódi jelentéssel, mint Anna Krztoń *Szedd össze magad!* és Iveta Merglová *Emá elvan* című képregényei. Mindkettőt közép-európai (lengyel, illetve szlovák) női alkotó jegyzi, és a kettős perspektíva alapvetően meg is határozza, milyen hétköznapi élethelyzetekről és jellegzetes dilemmákról szólnak ezek a történetek.

Más tekintetben a két, magyarul nemrég megjelent képregény nem is különbözhetne jobban egymástól. A katowicei képzőművészeti egyetemen végzett, Varsóban élő Krztoń nagyobbat markol, könyve három lány éveken átívelő barátságának önleletrajzi ihletésű, érzelmes és helyenként megrázó története. Ania, Asia és Iga a kétezres években kamaszodnak, egyformán vonzzák őket a

képregények, az alternatív és a popkultúra. Internetes nickneveken szólítják egymást, folyton változtatják az identitásukat, és közben igyekeznek valahogy megharcolni a saját önállóságukért, miközben rémes munkalehetőségek, terhelt családi környezet és jókora földrajzi távolságok nehezítik az éveket. Ahogy telnek az évek, Asiát és Igát is utoléri a depresszió. Pszichiátriára kerülnek, az öngyilkosságot fontolgatják, miközben Ania, a történet elbeszélője, egyben a szerző alteregója hol kétségbeesetten, hol lankadó erőfeszítésekkel igyekszik életben tartani velük a barátságot. Krztoń banális szituációk vázlatával, könnyed, anekdotázó stílusban kezdi a történetet, és észrevétlen természetességgel vált hangnemet. Művének legnagyobb értéke, hogy pontosan mutatja be a fiatalkori barátságok hullámzó intenzitását, a nagy egymásra találások időszaka után azt a tehetetlenséget is, amelylyel felismerjük, hogy minden fogadalmunk és jó szándékunk ellenére sem érezzük már magunkat olyan közel a másikhoz, mint régen. Ambiciózus kötetben az író-rajzoló mélyre ás e folyamat lélektanában, és önmagával is mer őszinte lenni. A *Szedd össze magad!* így lesz egy fiatal alkotó pályájának első jelentős műve, amely mangákat idéző rajzstílusával a mai nyugati szerzői képregény trendjeihez is odasimul, miközben megőrzi kelet-európai szemszögét. Kellermann Viktória fordítása a lengyel kulturális utalásokat is érzékelteti, a magyar kiadás egyetlen szépséghibája mindössze a rajzi világtól élesen elütő, bumfordi betűtípus.

Krztoń elbeszélőjéből árad a szó, az *Emá elvan* címszereplője viszont egy szót sem szól. Iveta Merglová képregénye a manapság meglehetősen népszerű képkönyvek formátumát követi, vagyis pusztán képekkel mesél, sem narrációs szöveget, sem dialógust nem tartalmaz (e képregénytípus egyik kortárs klasszikusáról, Thomas Ottról Baski Sándor írt a *Filmvilág* 2021/01. számában). Ezzel együtt teljesen érthető, mi történik Emával: semmi. Csörög a vekkere, magához tér, bemegy dolgozni, grafikonokat bámul a monitoron, hazamegy. Másnap kezd elölről. A szlovák író-rajzoló egy üresnek tűnő élet naplószerű bemutatására vállalkozik, amely ugyanakkor nem feltétlenül boldogtalan. Emának megvannak a hétköznapi rítusai, szereti a saját testét, és mintha kitapasztalta volna az egyedüllétet. A szöveg nélkül pergő képek metronómszerű ritmusa, a sem-

mittevés lakonikus nyugalma különös harmóniát teremt az oldalakon, így *Emá* történetében nem az egzisztenciális szorongás, sokkal inkább valamiféle nemzedéki tétlenség, eltompultság kórképét véljük felismerni. Merglová vízfestészerűen elmosódó, homogén színfoltokkal dolgozó, bohókás rajzain mindez nem tűnik elviselhetetlennek, noha különösebben vidámnak sem. A hős nő jellegzetes alakja valósággal leválik a geometrikus mintázatokkal egyneműsített hátterekről, így akkor is egyedül van, amikor elvileg más emberek veszik körül. Így aztán az *Emá elvant* a koronavírus okozta karanténmagány jelképszerű műveként is könnyű olvasni-nézegetni.

Anna Krztoń: *Szedd össze magad!* Fekete-fehér, keményfedeles, 272 oldal. Kiadó: Szépirodalmi Figyelő.

Iveta Merglová: *Emá elvan.* Színes, keményfedeles, 68 oldal. Kiadó: Csirimójo.

KRÁNICZ BENCE

